Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Besteding middelen Vlaams Klimaatfonds voor de maatregel 'Stikstofsanering in het kader van de PAS'.

Samenvatting

Het Krokusakkoord van februari 2022 over het Vlaamse stikstofbeleid voorziet in een jaarlijkse co-financiering vanuit het Vlaams Klimaatfonds van onderdelen van het stikstofbeleid. Voor 2022 gaat het over 35 miljoen euro, en voor de periode 2023–2030 jaarlijks over 23 miljoen euro. Zowel voor 2022 als 2023 is hierbij 10 miljoen euro voorzien voor de stikstofsanering in het kader van PAS. Dit omvat de totaliteit van herstel- en inrichtingsprojecten, die nodig zijn de staat van instandhouding van habitats binnen de Vlaamse habitatrichtlijngebieden te verbeteren, en die onder andere via verhoogde koolstofopslag tevens een onderdeel vormen van het Vlaamse klimaatbeleid (mitigatie/LULUCF en adaptatie).

Met deze nota wordt de inzet van middelen uit het Vlaams Klimaatfonds, voor een totaal bedrag van 20 miljoen euro, geconcretiseerd en worden de middelen gereserveerd op het Vlaams Klimaatfonds. De Vlaamse overheid zal deze middelen benutten voor de uitvoering van herstelmaatregelen en voor grondverwerving die noodzakelijk is ter uitvoering van natuurherstel in kader van stikstofsanering.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: OMGEVING
BELEIDSVELD: OMGEVING EN NATUUR

De Vlaamse Regering stelde op 10 maart 2023 de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) definitief vast. De PAS heeft als centraal doel bij te dragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor Europees beschermde natuur door de impact van stikstofdepositie op Speciale Beschermingszones aangewezen in toepassing van de Habitatrichtlijn structureel en planmatig terug te dringen. De PAS omvat hiertoe o.a. een omvangrijke maatregelenpakketten inzake emissiereducties, natuurherstel en flankerend beleid voor de landbouwsector.

BELEIDSDOELSTELLING:
Het voorstel draagt bij tot de volgende doelstellingen uit de Beleidsnota Omgeving 2019-2024:
ISE 12. Water
SD 3. Plannen maken en uitvoeren met engagementen voor gezond en duurzaam watersysteem

OD 1. Geïntegreerd en gebiedsgericht uitvoeren en opmaken van Stroomgebiedbeheerplannen en Maatregelenprogramma
OD 2. Klimaatadaptatie planmatig onderbouwen
OD 3. Uitvoeren van het Actieplan Droogte en Wateroverlast

ISE 13. Natuur en biodiversiteit
SD 1. Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen
OD 1. Instandhoudingsdoelstellingen en Natura 2000-beleid
OD 2. Meer natuur en bos voor de aanpak van de klimaatverandering
OD 3. Natuur overal – door verweving en verbinding, door blauwgroene netwerken en ecosysteemdiensten
OD 4. Geïntegreerde gebiedsgerichte werking voor natuur en landschap

Het voorstel draagt bij tot de volgende doelstellingen uit de Beleidsnota Klimaat 2019-2024:
ISE 2. Afgestemd Klimaatbeleid
SD 4. Afstemming omgeving en klimaat
OD 1. Meer natuur en biodiversiteit tegen klimaatverandering in ISE Natuur en biodiversiteit
OD 2. Klimaatvriendelijke en -adaptieve maatregelen in ISE ruimte en milieu

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 23 februari 2022 werd binnen de Vlaamse Regering een akkoord bereikt over de aanpak van het stikstofprobleem ('Conceptnota PAS', VR 2022 2302 MED.0068/2). Daartoe behoren onder meer maatregelen voor natuurherstel, met name maatregelen die de negatieve effecten van stikstofdepositie op de staat van instandhouding van Europees te beschermen habitats milderen of wegnemen, samen stikstofsanering genoemd. Op 10 maart 2023 werd de programmatische aanpak stikstof (PAS) door de Vlaamse Regering vastgesteld. De Vlaamse Regering bekrachtigde hierbij de maatregelen voor stikstofsanering.

Als onderdeel van haar stikstofakkoord besliste de Vlaamse Regering op 23 februari 2022 om voor deze legislatuur (periode 2022–2024) te voorzien in een PAS-provisie van 326 miljoen euro op artikel CB0-1CBG2AK-PR (VR 2022 2302 MED.0068/2). De beleidsdomeinen Omgeving en Landbouw & Visserij kunnen uit deze provisie putten voor een reeks gespecifieerde, bijkomende uitgaven in het kader van de PAS, mits goedkeuring van iedere aanvraag tot herverdeling door de Vlaamse Regering. Voor de PAS-maatregel 'stikstofsanering' voorziet de PAS-provisie voor de periode 2022–2024 in totaal 85 miljoen euro. Op 14 juli 2023 keurde de Vlaamse Regering een eerste herverdeling van 35.575.000 euro VAK goed naar het Minafonds en de Vlaamse Landmaatschappij voor de uitvoering van stikstofsaneringsmaatregelen (VR 2023 1407 DOC.1059/1BIS).

De Conceptnota PAS van 23 februari 2022 voorziet voor de periode 2022–2030 tevens in een jaarlijkse (co-)financiering van specifieke onderdelen van het stikstofbeleid vanuit het Vlaams Klimaatfonds. Voor 2022 gaat het over 35 miljoen euro en voor de periode 2023–2030 betreft het jaarlijks 23 miljoen euro. Deze inzet richt zich in 2022 en 2023 op twee specifieke maatregelen, namelijk de vrijwillige stopzettingsregeling voor de varkenssector (resp. 25 en 13 miljoen euro in 2022 en 2023) en de stikstofsanering (resp. 10 en 10 miljoen euro in 2022 en 2023).

2. INHOUD

1 Situering

Op 29 oktober 2021 werd door de Vlaamse Regering de visienota met betrekking tot de cofinanciering van middelen uit het Vlaams Klimaatfonds (VKF) goedgekeurd (VR2021 2910 DOC.1220/1BIS), de verdeling van de middelen binnen het fonds werd beslist door de Vlaamse regering op 17/12/2021 (VR 2021 1712 DOC.0459/1BIS), 25/02/2022 (VR 2022 2502 MED.0073/1BIS) en op 05/05/2023 (VR 2023 0505 MED.0153/1).

Voor de 'PAS herstelprojecten (LULUCF)' werd via bovenstaande mededelingen een budget voorzien van telkens 10 miljoen euro, onder de 6de (2022) en 7de (2023) VKF-ronde. Deze nota betreft de gedetailleerde aanvraag voor cofinanciering voor deze maatregel voor het totale budget van 20 miljoen euro uit deze twee VKF-rondes, met als titel 'Stikstofsanering in het kader van de PAS'.

2. Context

Een omvattend sanerings- en herstelbeleid vormen, samen met de brongerichte maatregelen, een essentieel onderdeel van de PAS. Bij stikstofdeposities die aanhoudend hoger zijn dan de kritische depositiewaarde, kunnen herstelmaatregelen de verdere degradatie van de natuurkwaliteit en het natuurlijk milieu in SBZ-H afremmen. Bij daling van de stikstofdepositie is spontaan herstel in vele gevallen niet mogelijk, omdat de zuurheid en stikstofovermaat in de bodem, sliblaag of biomassa van de habitat zijn opgeslagen. Herstelmaatregelen zijn in die gevallen nodig om die gecumuleerde overmaat aan stikstof op te ruimen.

Het inhoudelijk kader voor het saneringsbeleid wordt gevormd door een algemene herstelstrategie[1] en door gebiedsanalyses per SBZ-H[2]. De algemene herstelstrategie is het 'receptenboek' voor het PAS-herstelbeheer in Vlaanderen. Hierin worden de herstelmaatregelen beschreven en wordt per Europees beschermd habitat een herstelstrategie voorgesteld: een pakket van geschikte maatregelen met bijhorende prioritering. De gebiedsanalyses zijn een gebiedsspecifieke verfijning van de algemene herstelstrategie en werden per SBZ-H opgesteld.

Gelet op de verplichting van de Habitatrichtlijn om de gunstige staat van instandhouding te realiseren door het treffen van instandhoudingsmaatregelen en, waar nodig, passende maatregelen om achteruitgang tegen te gaan, is het saneringsbeleid in de PAS opgevat als het programma van maatregelen en acties op het vlak van het beheer en de inrichting van de habitatrichtlijngebieden. De maatregelen en acties zijn nodig om de effecten van stikstofdepositie te milderen en weg te werken, in parallel met het terugdringen van de stikstofdeposities door brongericht beleid. Mede hierdoor wordt het mogelijk om de gunstige staat van instandhouding te bereiken.

Sommige herstelmaatregelen worden toegepast op de habitat zelf, terwijl andere ingezet moeten worden in een ruime landschappelijke context. Het herstel van de waterhuishouding is een prioritaire maatregel die op landschapsschaal moet worden toegepast.

Aangezien herstelmaatregelen niet alleen de effecten van de huidige en toekomstige overschrijdingen van de kritische depositiewaarde (KDW), maar ook die uit het verleden moeten remediëren, zijn herstelmaatregelen op alle habitats van toepassing. Tussen nu en 2045 zullen PAS-herstelmaatregelen in alle SBZ-H en omgeving op het terrein worden geïmplementeerd. Natuurbeheerplannen zijn hiervoor de aangewezen instrumenten, en zullen stapsgewijs voor de volledige oppervlakte van de tot doel gestelde habitats opgesteld en goedgekeurd worden. Voor het noodzakelijke herstel van de waterhuishouding is een programma van gebiedsgerichte, geïntegreerde projecten opgenomen in

[1] De Keersmaeker *et al.* (2018). Herstelstrategieën tegen de effecten van atmosferische depositie van stikstof op Natura 2000 habitat in Vlaanderen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2018 (13). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: https://doi.org/10.21436/inbor.14113664

[2] INBO (2018). 38 gebiedsanalyses Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) gepubliceerd. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. https://www.vlaanderen.be/inbo/38-gebiedsanalyses-programmatische-aanpak-stikstof-pas-gepubliceerd/

de PAS. Dit zijn 'no regret' maatregelen, aangezien ze steeds bijdragen aan PAS-herstel en bijdragen aan het bereiken van de gunstige staat van instandhouding.

3. De stikstofsanering van de PAS en de broeikasgasbalans

In het kader van de stikstofsanering worden verschillende herstelstrategieën toegepast om de effecten van atmosferische depositie van stikstofverbindingen op de habitatrichtlijngebieden te verzachten of weg te nemen. De uitvoering van een deelverzameling (zie tabel 1) van deze maatregelen heeft directe en significante positieve effecten enerzijds op de opslag van CO_2 in ecosystemen en anderzijds op de uitstoot van broeikasgassen door ecosystemen. De toepassing van deze maatregelen op concrete projecten op het terrein (al dan niet aangevuld met bosuitbreiding) komen dan ook in aanmerking voor cofinanciering door het Vlaams Klimaatfonds.

Tabel 1. Overzicht van de meest relevante stikstofsaneringsmaatregelen (zie De Keersmaeker et al. 2008[1])

Saneringsmaatregel	Verwachte impact
Herstel waterhuishouding: structureel herstel op landschapsschaal	Verhoging waterpeil
Herstel waterhuishouding: afbouw grondwateronttrekking	Verhoging waterpeil
Herstel waterhuishouding: optimalisatie van de lokale drainage	Verhoging waterpeil
Herstel waterhuishouding: verhogen infiltratie neerslag	Verhoging waterpeil

In ecosystemen wordt koolstof in verschillende koolstofreservoirs opgeslagen: (a) levende biomassa; (b) strooisel; (c) dood hout; (d) dood organisch materiaal; (e) minerale bodems; (f) organische bodems; en (g) geoogste houtproducten. Deze koolstofreservoirs worden ook gemeten in het kader van de broeikasgasboekhouding voor de LULUCF-sector. De hier meest relevante reservoirs zijn minerale bodems en organische bodems. In het geval van bebossing komt daar nog het reservoir levende biomassa bij.

De potentiële grootte van de opgebouwde voorraad in bodems en de snelheid waarmee die opgebouwd wordt, zijn voornamelijk afhankelijk van enerzijds de bodemtextuur en de hoogte van de grondwaterstand en anderzijds van de reeds aanwezige koolstofvoorraden bepaald door de voorgeschiedenis van het betrokken terrein (o.a. historisch landgebruik, vroegere bodemverstoringen en drainage). Voor de opbouw van de biomassa in bossen komt daar de boomsoort, boomleeftijd en het gevoerde houtoogstregime bij.

De bodemtextuur en de voorgeschiedenis van een grond zijn uiteraard niet aan te passen zodat enkel het wijzigen van de grondwaterstanden (en het achterwege laten van regelmatige bodemverstoringen) effect zal hebben op de opbouw van de koolstofvoorraad. De maatregelen die impact hebben op het grondwaterpeil (zie tabel 1) spelen hier op in. Hoe hoger het grondwaterpeil, hoe hoger de hoeveelheid bodemorganische koolstof die een bodem kan bevatten. Een minerale bodem zal koolstof blijven opslaan tot een evenwichtspunt is bereikt.

Als het waterpeil hoog genoeg is, zal veenvorming optreden. Door de afwezigheid van zuurstof (anaërobe omstandigheden) wordt dood organisch materiaal (plantenresten, afgestorven wortels en bodemleven) niet of moeilijk afgebroken zodat dit organisch materiaal accumuleert. Dit proces blijft doorlopen zolang die anaërobe omstandigheden blijven bestaan. In de vallei van de Zware Beek zijn bijvoorbeeld veenpakketten van een viertal meter dik terug gevonden.

Bij het verlagen van het grondwaterpeil wordt de bodemkoolstof terug afgebroken en daalt dus de hoeveelheid opgeslagen koolstof die terug vrijkomt als CO_2, totdat een nieuwe evenwichtssituatie wordt bereikt. Bij drainage van veen komen die grote hoeveelheden opgestapeld organisch materiaal opnieuw in contact met zuurstof zodat de afbraakprocessen terug op gang komen. Het gevolg is dat die opgeslagen koolstof vele malen sneller dan het ooit is opgeslagen, terug aan de atmosfeer

afgegeven wordt. De waterpeilverhogende maatregelen gaan dus ook de uitstoot van CO_2 uit verdrogende veenbodems (of organische bodems) tegen.

Met die herstelstrategieën zal in heel wat gevallen bebossing gecombineerd worden. Zoals reeds aangehaald wordt daarmee een significante injectie in het koolstofreservoir voor levende biomassa geleverd. Bossen bereiken hun maximale jaarlijkse opslagcapaciteit in levende biomassa echter pas op een leeftijd van ongeveer 100 jaar. Voor de bovengrondse biomassa in bossen is de duur voor het bereiken van de evenwichtssituatie na bebossing niet gekend. Volgens de Vlaamse Bosinventarisatie kennen de Vlaamse bossen een gemiddelde jaarlijkse toename in houtvolume van 3,6 m^3 per ha[3]. Dit komt neer op een zogenaamde Carbon Uptake Factor van 1,38 ton per hectare per jaar of 3,7 ton CO_2 per ha per jaar.

Bovendien wordt bij een duurzaam multifunctioneel bosbeheer hout geoogst. Hout is een duurzame en (veelal) klimaatneutrale grondstof die andere energie-intensieve of op fossiele koolstof gebaseerde materialen kan vervangen (o.a. constructiemateriaal en koolwaterstofketens in de chemie). Deze houtoogst wordt in de broeikasgasinventaris meegerekend als het koolstofreservoir geoogste houtproducten.

Na de uitvoering van de werken wordt een natuurbeheerplan opgemaakt met specifieke natuurstreefbeelden, aangepast aan de lokale milieucondities (bodemtype, hydrologie, …) en de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied in kwestie. Natuurstreefbeelden vormen het ecologisch einddoel dat wordt nagestreefd in een natuurbeheerplan. Het natuurstreefbeeld moet niet in de looptijd van het natuurbeheerplan bereikt worden, wel is het belangrijk dat de (onomkeerbare) beheermaatregelen vastgelegd worden om te evolueren naar het natuurstreefbeeld. Het natuurbeheerplan als instrument van het natuurbeleid garandeert de bescherming op lange termijn van de capaciteit tot het vastleggen van koolstof in de betrokken ecosystemen en het beperken van uitstoot van broeikasgassen.

4. Het ramen van de mitigatiecapaciteit van de PAS-natuurherstelmaatregelen

Om een goede raming te maken van de opslag van CO_2 en het voorkomen van uitstoot van broeikasgassen ten gevolge van de PAS-natuurherstelmaatregelen, hebben we in eerste instantie gebieds- of projectspecifieke informatie nodig. Dit gaat voornamelijk over locatiegebonden data over de uitgangssituatie zoals de reeds aanwezige koolstofvoorraad, bodemtextuur, aanwezige vegetaties en het bestaand waterpeil en over de toekomstige situatie met het nagestreefde waterpeil, eventueel het nagestreefd bostype met boomsoorten en dergelijke.

De Natuurwaardeverkenner is het beste, toegankelijke pakket voor het ramen van de impact van landgebruiksveranderingen op ecosysteemdiensten (www.natuurwaardeverkenner.be), waaronder de ecosysteemdienst 'koolstofopslag in bodem en biomassa'. Aangezien de percelen en de specifieke inrichtingsmaatregelen nog niet gekend zijn voor wat betreft het gebruik van de Klimaatfondsmiddelen, kan de Natuurwaardeverkenner zelf (net zoals andere ruimtelijk expliciete pakketten) niet gebruikt worden voor de berekening van de koolstofsekwestratie. Daarom moet worden teruggevallen op een benadering met algemene cijfers, bijvoorbeeld de kengetallen van het National Inventory Report. Deze kengetallen worden ook gebruikt in het standaard rekenmodel van het sjabloon.

In tweede instantie hebben we informatie of afspraken nodig over de termijn van de koolstofopslag die in rekening wordt gebracht (zie hoger).

[3] De Keersmaeker et al. (2020). Advies over de berekening van de koolstofvoorraad en de evolutie daarvan in de biomassa van Vlaamse bossen. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. https://purews.inbo.be/ws/portalfiles/portal/29732446/INBO.A.4103.pdf

In derde instantie moeten we kijken naar de levensduur van de investering: als de koolstofopslag is gerealiseerd, hoelang blijven die voorraden dan beschermd? Juridisch gezien zijn hier strikte beschermingsregimes op van toepassing. Deze gebieden maken deel uit van het Natura 2000-netwerk in uitvoering van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze richtlijn verplicht enerzijds bepaalde Europees te beschermen habitats, waaronder de habitats waarvoor het stikstofsaneringsprogramma in de PAS is opgezet, in een gunstige staat van instandhouding te brengen en anderzijds om deze gunstige staat van instandhouding voor een onbeperkte termijn in stand te houden. Het beleidsinstrument 'passende beoordeling' waakt erover dat ingrepen in de omgeving geen significant negatieve impact mogen hebben op die staat van instandhouding. Dit wordt aangevuld met Vlaamse beschermingsregimes, zoals het systeem van ontbossingsverbod/boscompensatie. Bovendien worden door de aankoop van de Vlaamse Overheid de gronden eigendom van de Vlaamse Overheid, meer bepaald het Agentschap voor Natuur en Bos,

Naast de juridische bescherming kan worden verwacht dat de maatschappelijke waarde van deze gebieden om een waaier van redenen zal toenemen. Het betreft namelijk veelal laaggelegen gebieden met voordelen op vlak van waterberging en -retentie, een kwaliteit die hen steeds belangrijker maakt om de effecten van de klimaatverandering op te vangen. Iets vergelijkbaars geldt voor bossen met hun rol op vlak van bijvoorbeeld verkoeling en leverancier van hernieuwbare materialen.

De levensduur van de investering is eigenlijk als onbeperkt te beschouwen zolang hun wettelijke beschermingskader en hun maatschappelijke waarde overeind blijft.

Aannames voor een berekening aan de hand van het sjabloon

De periode van 20 jaar die in de standaardrekenmodule voorgesteld wordt, is overgenomen uit de National Inventory Report, maar is slechts een boekhoudkundige ingreep. Na 20 jaar verschuif je namelijk in de broeikasgasboekhouding van een categorie met een landgebruiksverandering (bv. akkerland naar wetland) naar een categorie met een vast landgebruik (bv. bos dat bos blijft).

De Natuurwaardeverkenner daarentegen veronderstelt (zie handleiding) dat na een landgebruiksverandering de nieuwe evenwichtssituatie in de bodem bereikt wordt na 100 jaar. Jaarlijks is er een proportionele wijziging in de koolstofvoorraad van 2,5% ten opzichte van het resterend verschil tussen de te bereiken evenwichtstoestand en de huidige koolstofvoorraad. Dit geldt echter enkel voor minerale bodems. Organische bodems (veenbodems) hebben de potentie om te blijven opslaan. Veen groeit aan à rato van 1 mm per jaar, terwijl in de vallei van de Zwarte Beek pakketten tot een viertal meter dik zijn aangetroffen.

Voor deze berekening werd 50 jaar als ramingsperiode gebruikt. Op deze termijn is het potentieel van koolstofopslag in minerale bodems volledig gerealiseerd terwijl de opslag in veenbodems en in biomassa van bossen gestaag (en vaak stijgend) doorloopt, ook na een periode van 50 jaar.

Berekening aan de hand van het sjabloon

Onderstaand wordt de synthese beschreven van wat op basis van het sjabloon de cofinanciering door het Vlaams Klimaatfonds zou zijn voor de in uitvoer zijnde natuurherstelprojecten van de eerste herverdeling van middelen van de PAS. Het betreft hier projecten in de vallei van de Zwarte Beek, Mieren- Mielenbos (Nieuwkerke), Ravels, Oostends Krekengebied, Poldergraslanden De haan en Meetkerke en het Zwin. Dit type projecten is representatief voor de natuurherstelprojecten die met de Klimaatfondsmiddelen zullen worden gecofinancierd.

Deze natuurherstelprojecten beslaan een totale oppervlakte van circa 246 ha. De concrete terreiningrepen van de betrokken projecten worden veralgemeend en opgesplitst in de landgebruiksklassen van het ter beschikking gestelde rekenmodel, zoals aangegeven in onderstaande tabel. Boomgaarden

en boomkwekerijen worden omwille van de intensieve grondverstoring onder de akkerlanden gerekend.

Bestaand landgebruik	Toekomstig landgebruik	Oppervlakte
Boomgaard of boomkwekerij (=akkerland)	bos	8ha 36a 78ca
akkerland	bos	20ha 11a 14ca
akkerland	wetland	176ha 70a 82ca
akkerland	grasland	6ha 33a 06ca
grasland	wetland	34ha 22a 59ca
	TOTAAL	**245ha 74a 39ca**

De kosten voor het uitvoeren van de maatregel bestaat uit enerzijds de aankoop van de gronden en anderzijds uit de kosten voor de inrichting van de gronden. Beide zijn investeringen. Kosten voor het onderhoudsbeheer van de natuurgebieden worden niet ingebracht aangezien dit geen of weinig impact heeft op de koolstofopslag op zich. Voor de aankoop wordt in de onderstaande tabel de effectieve kost van de aankoop ingebracht. Voor de kost van de bebossing en de inrichting van de open natuur wordt een raming op basis van de kost van vergelijkbare projecten ingebracht.

Type Kost	Oppervlakte	kostprijs
Aankoop gronden	245ha 74a 39ca	€ 17.823.184,73
Bebossing	28ha 47a 92ca	€ 1.067.970,00
Inrichting open natuur	217ha 26a 47ca	€ 2.009.698,48
	TOTAAL	**€ 20.900.853,21**

Zoals in voorgaande paragraaf gemotiveerd wordt, is de opslag over een periode van 50 jaar in rekening gebracht. De levensduur wordt op 100 jaar gehouden.

Berekening van de maximale cofinanciering vanuit het Vlaamse Klimaatfonds

(De berekening gebeurt automatisch op basis van de gegevens op het invulformulier)

Maatregel: Stikstofsanering in het kader van de PAS
Aanvragende entiteit: Agentschap voor Natuur en Bos

Parameter	*Uitleg*	Eenheid	Waarde
Investeringskost Vlaamse/lokale Overheid		euro	20.900.853,21
Investeringskost totaal		euro	20.900.853,21
Hefboom	*investeringskost totaal / investeringskost Vlaamse/lokale overheid*		1,00
Jaarlijkse nettobesparingen		euro	0,00
Levensduur		jaar	50,00
Totale nettobesparingen	*jaarlijkse nettobesparingen * levensduur*	euro	0,00
Totale kosten	*investeringskost totaal - totale nettobesparingen*	euro	20.900.853,21
Terugverdientijd	*investeringskost totaal / jaarlijkse nettobesparingen*	jaar	0,00

BKG-reductie		ton CO2eq	0,00
BKG-reductie LULUCF		ton CO2eq	109.548,75
BKG-reductie totaal		ton CO2eq	109.548,75
Maatschappelijke kostenefficiëntie	*totale kosten / BKG-reductie totaal*	euro/ton CO2eq	190,79
Overheids-kostenefficiëntie	*investeringkost Vlaamse/lokale Overheid / BKG-reductie totaal*	euro/ton CO2eq	190,79
Cofinanciering bij onbekende kostenefficiëntie			0%
Maximaal cofinancieringspercentage o.b.v. overheids-kostenefficiëntie			40%

De bovenstaande berekening van de kostenefficiëntie is gebeurd op een reeks lopende natuurherstelprojecten die samen ca. 246 ha vertegenwoordigen en goed zijn voor 20,9 miljoen euro aan uitgaven. Op basis hiervan kan de bijdrage uit het Klimaatfonds voor dit soort projecten maximaal 40% bedragen. De 20 miljoen euro die met onderhavige nota worden gereserveerd op het Klimaatfonds zullen worden ingezet voor gelijkaardige natuurherstelprojecten. Hier tegenover moet een cofinanciering vanuit de PAS-provisie staan van minstens 30 miljoen euro.

Ondersteuning van en integratie met 'vlaggenschip projecten' VAP

Met de Blue Deal en het Vlaams Klimaat Adaptatieplan (VAP) wil de Vlaamse Regering onder andere inzetten op natuur-gebaseerde oplossingen om de waterhuishouding in de open en de bebouwde omgeving toekomstgericht te herstellen. Met die aanpak beoogt ze integrale oplossingen uit te werken die de leefbaarheid en de omgevingskwaliteit verhogen, die helpen om de impact van klimaatverandering op te vangen en te milderen, en die bijdragen tot onder andere aanvulling van de grondwatertafel, biodiversiteitsherstel en een verhoogde koolstofopslag.

In het kader van de relance-investeringen werden vier gebieden in Vlaanderen geselecteerd als 'vlaggenschipprojecten' om deze integrale, natuur-gebaseerde aanpak versneld te ontwikkelen en te realiseren. Sinds 2021 wordt in die vier projectgebieden op grote schaal ingezet op concrete terreinrealisaties. Het betreft het kustduinencomplex (West-Vlaanderen), Rivierherstel Leie (West- en Oost-Vlaanderen), Vallei van de Kleine Nete (Antwerpen) en het brongebied van de Zwarte Beek (Limburg).

Met uitzondering van Rivierherstel Leie, sporen de VAP-maatregelen in deze vlaggenschipprojecten in belangrijke mate samen met deze voor stikstofsanering, en vice versa. Concreet is in de twee VKF-rondes, die voorwerp vormen van deze nota (de 6de en 7de), financiering voorzien voor de projecten in het brongebied van de Zwarte Beek en de Vallei van de Kleine Nete. Op deze manier worden beide doelstellingen geïntegreerd gerealiseerd met een optimale inzet van de beschikbare middelen.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Voor de maatregel 'Stikstofsanering in het kader van de PAS' wordt 20 miljoen euro gereserveerd op het Vlaams Klimaatfonds. Het cofinancieringspercentage bedraagt 40%. Dit budget zal worden aangerekend op artikel QE0-1QHE2IB-PR, basisallocatie 1QH403.

Vanuit de PAS-provisie werd reeds >30 miljoen euro herverdeeld naar het Minafonds voor de uitvoering van stikstofsaneringsmaatregelen (VR 2023 1407 DOC.1059/1BIS).

Hieronder een indicatief overzicht van de VAK/VEK-noden in 1.000x euro over de komende jaren:

			ESR-uitgaven					
		Totaal	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2 027**	**2028**
VKF	VAK	20.000.000		20.000				
	VEK	20.000.000		15.000	1.500	2.000	1.500	
PAS-provisie	VAK	30.000.000	30000					
	VEK	30.000.000	25000	1.500	2.000	1.500		
Totaal	VAK	50.000.000	30000	20.000				
	VEK	50.000.000	25000	16.500	3.500	3.500	1.500	

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd bekomen op 24 november 2023.

Het begrotingsakkoord werd bekomen op 18 december 2023.

B. ESR-TOETS

Er is geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Geen bijkomende impact op personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Jaarlijks zal over de voortgang en de gerealiseerde emissiereducties van de maatregelen gefinancierd vanuit het VKF worden gerapporteerd aan de Vlaamse Regering volgens de timing en voorwaarden die door het VEKA worden bepaald.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. Kennis te nemen van de maatregel 'Stikstofsanering in het kader van de PAS'.
2. Haar goedkeuring te hechten aan de reservering van het voorgestelde budget, met name 20 miljoen euro van het Vlaams Klimaatfonds

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR